

Asia: VN/16951/2020

Lausuntopyyntö keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmasta

Lausunnonantajan lausunto

Lausunto

Lausun suunnitelmasta allaolevien alaotsikoiden alle

Mikäli vastasit yhtyäsi toisen tahon lausuntoon, täsmennä mistä tahosta on kyse

-

Suunnitelman tavoitteet

1 Suunnitelman tavoitteet - avovastaus

Palta tukee hallituksen asettamaa tavoitetta hiilineutraalista Suomesta vuoteen 2035 mennessä. Siksi on hyvä, että toimeenpano edistyy.

Palta tukee kertaluonteisen jouston ja LULCF-jouston käyttämistä taakanjakosektorin 2030-päästövähennystavoitteen saavuttamiseksi. Joustomekanismien käyttöä on mahdollistettava laajemminkin, sillä ne lisäävät kustannustehokkuutta. KAISU:un tulisi esimerkiksi kirjata selkeästi hallitusohjelman linjaus, että 2025 arvioidaan kansainvälisten joustomekanismien käyttöä osana 2035-hiilineutraaliustavoitetta. Joustoja saatetaan tarvita, jos esimerkiksi arviot metsien hiilinielusta osoittautuvat liian optimistisiksi.

Ilmastotavoitteet tulevat tulevaisuudessa kiristymään yhä enemmän, ja siksi päästövähennyksiä on toteutettava vahvemmin myös sektoreilla, joilla päästöjä vähennetään nykyisin vielä maltillisesti. Tämä koskee esimerkiksi maataloutta.

Liikenne

2a Liikenteeseen suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

-

2b Liikenne - avovastaus

Liikenteen päästöjen vähentäminen on avainasemassa päästötavoitteiden saavuttamiseksi. KAISU-luonnoksessa esitetään liikenteelle lisätoimia, jotka perustuvat hallituksen keväällä 2021 julkaisemaan fossiilittoman liikenteen tiekarttaan ja sen jälkeisiin lisäselvityksiin.

Palta on sitoutunut liikenteen päästöjen nollaamiseen vuoteen 2045 mennessä mm. kokonaisliikennejärjestelmää kehittämällä. Sijainnin, välimatkojen ja ilmaston takia liikenne ja logistiikka ovat Suomelle vielä ratkaisevampia kuin kilpailijoillemme, ja siksi keinot on valittava huolella.

Kesällä 2020 Palta sekä kuusi muuta liikenne- ja logistiikka-alan järjestöä julkaisivat toimialan oman tiekartan vähähiiliseen liikenteeseen. Tiekartassa osoitimme, että liikenteen päästöjen puolittamistavoite vuoteen 2030 mennessä on mahdollista saavuttaa ilman, että yritysten kustannuksia lisätään. Kustannusten nousu heikentää liikenne ja logistiikka-alan toimijoiden investointihalukkuutta ja kykyä uudistua.

Liikenteen päästökehitys on sittemmin osoittautunut selvästi aiemmin arvioitua suotuisammaksi. Joulukuussa 2021 Palta ja 17 muuta elinkeinoelämän järjestöä jättivät yhteislausunnon tieliikenteen kansallisesta päästökaupasta ja sen arviointimuistiosta. Lausunnossa osoitimme, että kansalliselle päästökaupalle ei ole tarvetta. Päästövähennykset on saavutettavissa muilla keinoilla ja päästökauppaan liittyviä lukuisia, yhteislausunnossa tarkemmin kuvattuja ongelmia.

Maatalous

3a Maataloutteen suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

-

3b Maatalous - avovastaus

-

Rakennusten erillislämmitys

4a Rakennusten erillislämmitykseen suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

-

4b Rakennusten erillislämmitys - avovastaus

-

Työkoneet

5a Työkoneisiin suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

-

5b Työkoneet - avovastaus

-

Jätehuolto

6a Jätehuoltoon suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

-

6b Jätehuolto - avovastaus

-

F-kaasut

7a F-kaasuihin suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

-

7b F-kaasut - avovastaus

-

Teollisuus ja muut päästöt

8a Teollisuuteen ja muihin päästöihin suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

-

8b Teollisuus ja muut päästöt - avovastaus

-

Kuntien ja alueiden ilmastotyö

9a Kunnille ja alueille suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

-

9b Kunnat ja alueet - avovastaus

-

Kulutuksen hiilijalanjälki

10a Kulutukseen suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

-

10b Kulutus - avovastaus

-

Julkiset hankinnat

11a Julkisiin hankintoihin suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

-

11b Julkiset hankinnat - avovastaus

-

Muut poikkisektorit

12a Muille poikkisektoreille suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

-

12b Muut poikkisektorit - avovastaus

Digitalisaatio ja innovaatiot ovat keskeisessä roolissa ilmastonmuutoksen torjunnassa ja uusien päästövähennyksiin tähtäävien palveluratkaisujen mahdollistajina. KAISU-luonnoksessa digitalisaatio mainitaan kuitenkin vain lyhyesti liikenteen yhteydessä.

Alkuperäisessä, vuonna 2017 julkaistussa keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmassa tunnistettiin sen sijaan digitalisaation potentiaali myös kiinteistöjen energiatehokkuudessa:

”Älykkäät järjestelmät mahdollistavat myös entistä tarkemman tarpeenmukaisen säädön. Tutkimusten mukaan ennakoivat ja optimoivat energianhallintajärjestelmät voivat jo nykyisin pienentää energiankulutusta 10–30 %.”

Digitalisaation roolia tulisi arvioida kattavammin nyt lausunnoilla olevassa KAISU:ssa. Lisäksi – ja ennen kaikkea – valtion tulisi ryhtyä vahvempiin toimiin, jotta digitalisaation potentiaali saadaan hyödynnettyä täysimääräisesti. Tärkeitä keinoja ovat esimerkiksi:

- TKI-rahoituksen kasvattaminen 4 prosenttiin BKT:stä 2030 mennessä, sekä julkisen TKI-rahoituksen ohjaaminen digitaalisten toimintamallien, datainfrastruktuurien ja ekosysteemien kehittämiseen;
- Kysynnän ja referenssien luominen uusille palveluille ja teknologioille julkisilla hankinnoilla;
- Kotitalousvähennyksen laajentaminen asunto-osakeyhtiöille CO₂-päästöjä vähentävien toimien osalta;
- Uusien investointikannustimien valmistelu ja käyttöönotto digitaalisen ja ekologisen transformaation vauhdittamiseksi yrityksissä

Toimenpideohjelma tavoitteiden saavuttamiseksi

13a Toimenpideohjelman vaikuttavuus

-

13b Toimenpideohjelma - avovastaus

-

13c Mitä lisätoimia ehdotatte tavoitteiden saavuttamisen varmistamiseksi?

-

Suunnitelman ympäristö-, talous- ja sosiaaliset vaikutukset

14 Suunnitelman ympäristö-, talous- ja sosiaaliset vaikutukset

Ilmastosuunnitelmassa arvioidaan, että KAISU-luonnoksen uudet toimenpiteet alentavat palvelualojen työllisyyttä vuonna 2030 peräti lähes 19 000 hengellä perusuraan verrattuna. 2000-luvulla yksityisten palveluiden (pl. kauppa) työllisyys on kasvanut keskimäärin 16 800 henkilöllä vuodessa, eli ilmastosuunnitelman toimet nollaisivat yli kokonaisen vuoden työllisyyskasvun palvelualoilla.

Työllisyyttä heikentävien toimien vastapainoksi valtion tulee kompensoida palvelualojen toimintaedellytyksiä alentamalla palveluiden sähköveroja. Palvelut maksavat nykyisin yli 45 kertaa korkeampaa sähköveroa kuin teollisuus. Ensi askeleena ehdotamme, että palveluyritysten sähköverolle luodaan oma sähköveroluokka ja sähköveron tasoa alennetaan vuositasolla 100 miljoonalla eurolla.

Sähköveron alentaminen on tehokas keino nopeuttaa sähköistymistä ja päästöjen vähentämistä. Lisäksi se edistäisi liiketoimintaa nimenomaan kestäväillä toimialoilla – useimpien palveluiden päätoimialojen CO₂-päästöt suhteessa arvonlisään ovat nimittäin erittäin pienet.

Muita huomioita

15 Muita huomioita

-

16 Voiko organisaationi osaltaan edistää ilmastosuunnitelman tavoitteiden saavuttamista?

Kyllä

Paloneva Mikko
Palvelualojen työnantajat Palta ry.